Pensioenblad voor het grondpersoneel van KLM

FOCUS

JAARGANG 16 | DECEMBER 2019

Informatie & Nieuws | Deelnemers aan het woord

Algemeen Pensioenfonds KLM

Spannend

Spannend is misschien geen goede titel voor een onderwerp dat zo belangrijk en serieus voor u is. Maar misschien trekt het zo wat meer aandacht. Op het moment van schrijven is het november. Voor miljoenen mensen gaat het er om spannen of hun pensioen wel of niet zal worden gekort en met hoeveel. Voor u is dat op dit moment niet aan de orde.

De discussie over wel of niet korten loopt deze weken hoog op. Iedereen bemoeit zich er mee en de politieke druk is enorm hoog opgelopen. Minister Koolmees heeft aangekondigd dat hij op 20 november gaat vertellen of, en zo ja, wat hij gaat doen om kortingen te voorkomen.
Hoe heeft het zo ver kunnen komen? Veel mensen zeggen dat het de schuld is van de lage rente. Omdat pensioenfondsen met die lage rente moeten rekenen, staan ze er op papier slecht voor. Maar uitgedrukt in geld zijn ze vrijwel allemaal rijker dan ooit.

Ik vind het te gemakkelijk om de lage rente of meneer Draghi de schuld te geven. Ik pleit de Europese Centrale Bank niet vrij, maar het gaat er mij om hoe we op die lage rente reageren.
In de landen om ons heen zien we iets heel anders. In Nederland hebben we 10 jaar geleden gekozen voor een bepaalde methode om de financiële positie van pensioenfondsen te beoordelen. Dat is het financiële toetsingskader. Je zou kunnen zeggen dat het een economisch model is, een navigatie instrument of zo u wilt een kompas. Wat het ook is, al deze instrumenten kennen in de praktijk beperkingen. Als de omstandigheden veranderen kan een model niet meer toepasbaar zijn. De navigatie in de auto kan aangeven dat je rechtdoor moet rijden. Maar als de weg is afgesloten, moet je wel je verstand gebruiken.

Het instrument dat pensioenfondsen gebruiken is in een andere tijd ontworpen. In die tijd dacht niemand dat de rente wel eens nul of negatief kon worden. Het instrument is niet voor dergelijke omstandigheden ontworpen. Mijn advies aan de minister is dus: gebruik je verstand en ga niet af op een instrument dat niet werkt. Op het moment dat u dit leest, weet u of de minister dit advies heeft gevolgd.

Toine van der Stee *directeur Algemeen Pensioenfonds KLM*

Inhoud

INFORMATIE & NIEUWS

05 FINANCIËLE POSITIE
Hoe staat uw pensioenfonds ervoor?

06 KORT
Nieuws

08 BELEGGEN IS DE PENSIOENMOTOR
Twee bestuursleden geven uitleg

15 ZEVEN VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER UW PENSIOEN

18 INFORMATIESTAND KLM-CARGO

20 & WEETJES

DEELNEMERS AAN HET WOORD

04 GENIETEN IN HET CONCERTGEBOUW
Met pensioen

12 VAN CITYHOPPER NAAR RONDVAARTBOOT
Komen en gaan

21 GEWORTELD IN TWEE LANDEN
Interview

BESTUUR ALGEMEEN PENSIOENFONDS KLM

Leden: Henk Bosscher, Paul Jansen, Arend de Jong (vicevoorzitter), Miriam Kartman, Paul Loven (voorzitter), Marianne Meijer-Zaalberg, Kirsten Pronk, Jeroen van der Put, Carola Steenmeijer, Maarten Stienen, Hans de Roos (vicevoorzitter), Paula Verhoef.

‘GENIETEN IN **HET CONCERTGEBOUW**’

Ann Smolders is 91, ze werkte zo’n dertig jaar bij KLM. Ze denkt met plezier terug aan haar werkzame leven en komt haar tijd nu ook prima door, met bijvoorbeeld regelmatige bezoeken aan het Concertgebouw.

‘Ik kwam in 1944 van school en ben bij de Rijkstelegraaf opgeleid tot telexiste. In 1946 kwam ik als een van de eerste telexistes bij KLM. Ik was 18 jaar, we hadden dag- en nachtdiensten. Die nachten hebben we veel lol gehad, er vertrok pas om zes uur een Indië-machine. We deden wedstrijden met de bagagewagentjes op het platform! Daarna ben ik bij De Nederlandsche Bank gaan werken, waar ik mijn man heb ontmoet. Helaas is hij al in 1974 overleden. Toen we gingen trouwen moest ik weg, dat ging toen zo. In 1959 ben ik teruggegaan naar KLM. Naast mijn werk als secretaresse heb ik alleenreizende kinderen begeleid. Toen ik op mijn 60ste stopte met werken heb ik dit nog drie jaar intensief gedaan, ik leefde echt uit de koffer. Maar ik heb genóten. Ik heb altijd veel gesport: bijvoorbeeld veertig jaar golf op de Noordwijkse, ik denk dat ik daaraan mijn goede gezondheid te danken heb.

Na mijn pensionering heb ik negen jaar ‘Vrije Vogels’ gemaakt, het blad van de Vereniging Gepensioneerden-KLM. We kregen altijd geweldige verhalen binnen, ik heb onnoemelijk zitten lachen. Maar: geen computer, ik moest het in m’n eentje overtypen!
Als gepensioneerde moet je iets zoeken wat je leuk vindt. Een of twee keer per maand ga ik bijvoorbeeld met een vriendin naar het Concertgebouw, zij bedenkt waar we naartoe gaan, ik vind het altijd mooi.’

Hoe staat uw pensioenfonds ervoor?

Dit zijn de drie belangrijkste ontwikkelingen in het tweede half jaar van 2019.

De beleidsdekkingsgraad is 108,9% per eind oktober 2019

Onze financiële positie is niet goed genoeg. De beleidsdekkingsgraad is eind oktober 108,9%. We streven naar een beleidsdekkingsgraad van rond de 125%. Pas dan hebben we voldoende financiële buffers om de pensioenen volledig mee te kunnen laten stijgen met de stijging van de lonen/prijzen (indexatie).
Omdat we een tekort hebben, geldt voor ons een herstelplan. Eind maart 2019 heeft het pensioenfonds een nieuw herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. In het eerste kwartaal 2020 wordt dit herstelplan geactualiseerd op basis van de financiële positie aan het einde van het jaar 2019.

Bestuur beslist in december over indexatie van uw pensioen

De beleidsdekkingsgraad ligt eind oktober 2019 onder de 110%. Onder de 110% kunnen wij uw pensioen niet aanpassen aan de stijging van de prijzen. Het is daarom vrijwel uitgesloten dat er per 1 januari 2020 geïndexeerd wordt. Voor het indexatiebesluit van het bestuur is de stand van de beleidsdekkingsgraad per eind november bepalend. Eind december informeren wij u via onze website en een NWSalert over het indexatiebesluit. Een verlaging van uw pensioen is op dit moment niet aan de orde. Voor de komende vijf jaar is de kans op verlaging van uw pensioen klein, maar als de financiële situatie verder verslechtert, niet uitgesloten.

Positief rendement 2019

Het rendement tot en met oktober is 13,8%. Aandelen stegen door een verbeterd sentiment dankzij beter dan verwachte bedrijfscijfers, uitstel van Brexit en constructieve gesprekken tussen de Verenigde Staten en China in het handelsconflict. Hoewel in mindere mate, profiteerden aandelen tevens van het vooruitzicht op extra stimulerende maatregelen van de belangrijkste centrale banken, de Fed en ECB.

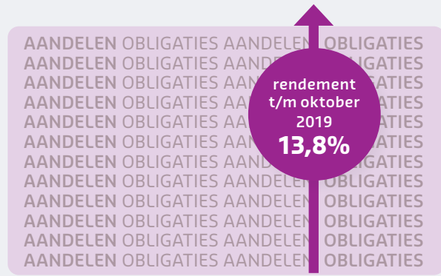

KORT

Onze dienstverlening

Hoe kunnen we u beter helpen?

Deze vraag heeft de afgelopen maanden bij ons centraal gestaan. We hebben namelijk onderzocht hoe u en uw collega's onze dienstverlening ervaren en waar we kunnen verbeteren. Bijvoorbeeld omdat ze hun pensioen moesten regelen na hun scheiding, ze nieuw in dienst zijn of bijna met pensioen gaan. Zijn onze brieven duidelijk? Helpen we u goed aan de telefoon? Keek u op onze website of op MyKLM? Zo proberen we te achterhalen waar we kunnen verbeteren.

In 2020 gaan we aan de slag met alle verbeteringen die hier uit komen.
Wilt u iets kwijt over uw ervaring met onze dienstverlening?
Stuur dan een mail naar **communicatie@blueskygroup.nl**.

Bijna met pensioen? Bezoek een Pensioen In Zichtdag

Gaat u binnen één of twee jaar met pensioen? Bezoek dan een Pensioen In Zichtdag. In 2020 zijn er elke maand weer bijeenkomsten gepland. Inschrijven kan via de website: **klmgrondfonds.nl/pensioeninzicht.**

Maak uw Persoonlijk Pensioenplaatje

Wilt u wel graag inzicht in uw pensioen, maar weet u niet goed waar u moet beginnen? Kom dan in 2020 naar één van onze workshops **'Maak uw Persoonlijke Pensioenplaatje'**. We nemen u mee in uw pensioenregeling en u krijgt een demonstratie van **MijnKLMPensioen**. Tijdens de workshop logt u zelf in zodat u uw eigen situatie kunt bekijken.

Pensioenregeling

Nieuwe factoren per 1 januari 2020

De afkoop- en omrekenfactoren van het pensioenfonds wijzigen per 1 januari 2020. Deze factoren wijzigen periodiek vanwege veranderingen in de rente en de levensverwachting. U kunt de factoren terugvinden in de bijlage van het pensioenreglement op de website **klmgrondfonds.nl**.

Digitaal nieuws

Nieuwe website: persoonlijke en algemene informatie op één plek

Hebt u onze nieuwe website al gezien? Een nieuwe, frisse vormgeving, simpelere navigatie, kortere teksten en meer beeld maken de website een stuk toegankelijker. Verder hebben we de algemene informatie samen-gevoegd met **MijnKLMPensioen**. Zo kunt u makkelijk schakelen tussen uw persoonlijke informatie en de informatie over de regeling of het fonds. Ook kunt u nu direct zelf enkele pensioenzaken regelen, zoals het uploaden van documenten of het wijzigen van uw rekeningnummer.

We zoeken nog een aantal mensen die willen meewerken aan een onderzoek naar de gebruiksvriendelijkheid van de website. Interesse?
Meld u dan aan via **communicatie@blueskygroup.nl.**

Minder snelle stijging AOW-leeftijd verwerkt in MijnKLMPensioen

In het pensioenakkoord is afgesproken dat de AOW-leeftijd de komende jaren minder hard stijgt. Vanaf 1 januari 2020 stijgt de AOW-leeftijd stapsgewijs naar 67 jaar in 2024. De nieuwe AOW-leeftijd is verwerkt in **MijnKLMPensioen**.

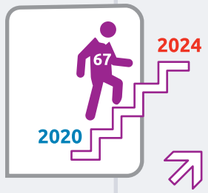

Pensioen ex-partner zichtbaar in MijnKLMPensioen

U kunt voortaan in MijnKLMPensioen zien welk deel van uw pensioen gereserveerd is voor uw ex-partner. Dus bent u gescheiden en hebt u afspraken gemaakt over de verdeling van uw pensioen met uw ex-partner?
In **MijnKLMPensioen** onder Mijn pensioen ziet u het pensioendeel van uw ex-partner bij 'Verevend OP/OBP'. Dit staat voor 'Verevend ouderdoms-pensioen' en 'Verevend overbruggingspensioen'.

Ontvangt u al pensioen?

Jaaropgaaf en de pensioenspecificatie

Hebt u in 2019 een pensioenuitkering ontvangen? Eind januari ontvangt u uw jaaropgaaf 2019. Hierop ziet u onder andere hoeveel pensioen u in 2019 van ons hebt ontvangen en hoeveel belasting en premies zijn afgedragen. U hebt uw jaaropgaaf nodig voor uw belastingaangifte. U ontvangt ook meteen uw pensioenspecificatie 2020. Hierop staat hoeveel pensioen u in 2020 gaat ontvangen. Verandert uw situatie in de loop van het jaar? Dan ontvangt u een nieuwe pensioenspecificatie. U vindt uw jaaropgaaf en maandelijkse pensioenspecificatie in **MijnKLMPensioen** onder **Mijn documenten**.

Woont u in het buitenland?

Ieder jaar checken wij uw gegevens om zeker te weten of u in leven bent en recht hebt op het pensioen dat u ontvangt. Bij overlijden ontvangen wij namelijk geen bericht van buitenlandse instanties. De controle gebeurt automatisch via de Registratie Niet Ingezetenen (RNI). Maar soms zijn de gegevens van de RNI niet voldoende. Dan sturen wij in oktober een formulier 'Bewijs van in leven zijn'. Hebt u dit formulier ontvangen? Zorg dan dat wij het uiterlijk 31 december 2019 terug hebben. U kunt dit formulier uploaden in MijnKLMPensioen. Meer informatie vindt u op **klmgrondfonds.nl/buitenland.**

‘Je kunt zeggen dat de betaalde premie de brandstof voor het pensioen is, en beleggen de motor.’

‘We merken dat veel deelnemers denken dat pensioenen hoofdzakelijk van de premies worden betaald.’

Jeroen van der Put is onafhankelijk bestuurslid

Maarten Stienen is bestuurslid namens de werkgever

Beleggen is de pensioenmotor

Waarom belegt het pensioenfonds?
•
Maar met beleggen kun je ook geld verliezen?
•
Hoe denken de deelnemers over het nemen van risico’s?
•
Waarin belegt het pensioenfonds?
•
Komen jullie scenario’s uit?
•
Het onderzoek ging ook over verantwoord beleggen. Hoe denken deelnemers daarover?
•
Sluit het risicobeleid van het fonds in grote lijnen aan bij wat de deelnemers bezighoudt?

Zonder beleggingsrendement zijn pensioenen onbetaalbaar, en is indexatie sowieso onmogelijk. Maar beleggen heeft ook risico’s. De bestuursleden Maarten Stienen en Jeroen van der Put leggen uit hoe het pensioenfonds het aanpakt, en hoe ze rekening houden met de opvattingen van de deelnemers zelf. Want die heeft het pensioenfonds onlangs onderzocht.

De centrale vraag: waarom belegt het pensioenfonds?

Jeroen van der Put: ‘Je kunt zeggen dat de betaalde premie de brandstof voor het pensioen is, en beleggen de motor. Alleen met de premie kom je er niet. En op een spaarrekening zetten helpt evenmin, zeker nu niet.’

Maarten Stienen: ‘Van elke euro pensioen die wij betalen, is een derde afkomstig van premie, en twee derde van beleggingen. De premie is onmisbaar, het is de basis, maar vervolgens heb je toch echt rendement nodig.’

Maar met beleggen kun je ook geld verliezen.

Jeroen van der Put: ‘Dat klopt. Daarom doen we gedegen onderzoek om te komen tot een verantwoorde balans tussen risico en rendement. We weten vrij precies hoeveel pensioen we elke maand moeten betalen, voor tientallen jaren in de toekomst. We weten ook hoeveel premie er binnenkomt, van de werkgever en de deelnemers. Zo kunnen we berekenen hoeveel rendement we moeten halen om ook indexatie te kunnen verlenen. Dan blijft het pensioen waardevast.’

‘In een jaar zie je soms grote verschillen, maar kijk je naar een periode van drie tot vijf jaar, dan blijkt dat onze prognoses toch heel behoorlijk uitkomen.’
Jeroen van der Put

‘Duurzaam beleggen en een goed rendement gaan prima samen.’
Maarten stienen

Hoe denken de deelnemers over het nemen van risico’s?

Maarten Stienen: ‘Daar wilden we zelf ook graag meer over weten, dus dat hebben we nu onderzocht. Beleggen is voor veel deelnemers duidelijk nog steeds een ver-van-mijn-bed-show. We merken dat veel deelnemers denken dat pensioenen hoofdzakelijk van de premies worden betaald.
De meesten vinden dat het pensioenfonds inderdaad een bepaalde mate van risico moet nemen om het toegezegde pensioen te kunnen betalen en de kans op indexatie zo groot mogelijk te maken. Jongeren zijn wat meer bereid om risico’s te nemen. Logisch, want zij hebben de tijd om eventuele schade weer in te halen.’

Waarin belegt het pensioenfonds?

Jeroen van der Put: ‘We beleggen voorzichtig en gespreid. De helft betreft vastrentende waarden, geld dat we uitlenen aan bijvoorbeeld overheden en bedrijven, tegen een vaste rente. Aandelen vormen 40% van onze totale portefeuille en 10% is vastgoed. We zorgen ook voor een geografische spreiding, bijvoorbeeld tussen Europa, de VS en Azië.’

Komen jullie scenario’s uit?

Jeroen van der Put: ‘In een jaar zie je soms grote verschillen, maar kijk je naar een periode van drie tot vijf jaar, dan blijkt dat onze prognoses toch heel behoorlijk uitkomen.’

Het onderzoek ging ook over verantwoord beleggen. Hoe denken deelnemers daar over?

Maarten Stienen: ‘In het verleden dachten veel mensen: als je in je beleggingen veel rekening wilt houden met bijvoorbeeld het milieu of met fatsoenlijke arbeidsomstandigheden, dan moet je genoegen nemen met minder rendement. Die tijd is voorbij. Duurzaam beleggen en een goed rendement gaan prima samen. Uit het onderzoek blijkt dat deelnemers juist die combinatie belangrijk vinden: aandacht voor duurzaamheid, maar zonder het pensioen in gevaar te brengen.’

Jeroen van der Put: ‘Het gaat bij duurzaam beleggen niet alleen om de vraag of je er genoeg rendement mee kunt behalen. Minstens zo belangrijk is het risico dat je loopt door te beleggen in bedrijven die het niet zo nauw nemen met duurzaamheid.

Door de wereldwijde aandacht voor dat thema, en de strengere regels die daarmee gepaard gaan, kan zo’n bedrijf snel in de hoek terechtkomen waar de klappen vallen, waardoor ook de waarde van de aandelen snel kan dalen. En je geïnvesteerde geld krijg je dan ook niet meer terug. Vergelijk het maar met de huidige stikstofcrisis, waarin door strenge regels bijna een heel land op slot gaat. Of de opkomst van elektrische auto’s, waardoor traditionele merken in het nauw komen. Dat risico willen we met onze beleggingen natuurlijk beperken. Gelukkig zijn er wereldwijd allerlei solide beoordelingen van bedrijven waarvan we gebruik kunnen maken.’

Maarten Stienen: ‘Daarom beleggen we onder meer niet in de tabaksindustrie en in bedrijven die bijvoorbeeld clusterbommen maken. We willen ook meer met bedrijven in gesprek gaan over hun duurzaamheidsbeleid, en onze stem laten horen tijdens aandeelhoudersvergaderingen.’

Sluit het risicobeleid van het fonds in grote lijnen aan op wat de deelnemers bezighoudt?

Maarten Stienen: ‘Die conclusie kunnen we wel trekken, vind ik. Onze deelnemers hebben zorgen over het Nederlandse pensioenstelsel als geheel, maar hun vertrouwen in ons pensioenfonds is juist erg hoog. Ze vinden de solidariteit van een collectieve pensioenvoorziening belangrijk en waarderen het ook dat we degelijk te werk gaan, zonder onnodige frivoliteit. Lees: de KLM-cultuur. Dat vertrouwen is voor ons essentieel en we werken er elke dag aan om dat zo te houden.’

Mening deelnemers telt

Het bestuur van het pensioenfonds wil graag weten hoe u denkt over beleggen, over het nemen van risico’s en over duurzaamheid. Daarom zijn in september groepsgesprekken gehouden met een dwarsdoorsnede van deelnemers, gevolgd door een online enquête waar ruim 1.400 deelnemers aan mee hebben gedaan. De uitkomsten worden nu verder uitgewerkt en in het eerste kwartaal van 2020 gepresenteerd. Het bestuur geeft dan ook aan hoe het de uitkomsten zal meenemen in het toekomstige beleid.

Van Cityhopper naar rondvaartboot

‘Het was een baan met veel mooie facetten, Naast het geven van leiding aan mijn afdeling was ik ook auditor en deed kwaliteitsonderzoeken.’ *Hans Jonker*

‘Het leuke aan deze baan is dat je bijdraagt aan wat we met z’n allen willen bereiken: dat passagiers veilig, comfortabel en efficiënt worden vervoerd.’ *Bert van Gent*

Hans Jonker en Bert van Gent

Hans Jonker ging in 2015 met pensioen als Manager Flight Support bij KLM Cityhopper, Bert van Gent is daar nu Manager Business en Crew Support en doet ook het werk van Hans. Die laatste is tegenwoordig dik tevreden als schipper van rondvaartboten. Het duo aan het woord over toen en nu.

Wat is en was er bijzonder aan jullie werk?

Bert: ‘Crew Support is verantwoordelijk voor het verblijf en lokaal vervoer van 650 vliegers en 600 cabin attendants in het buitenland. In totaal gaat het per jaar om ongeveer 100.000 overnachtingen plus alle transfers tussen hotels en luchthavens.
We zorgen voor de contracten met hotels en taxibedrijven en voor de daggelden. We managen de dagelijkse uitvoering en gebruiken daarbij ook de ervaringen van onze bemanningsleden.
Het leuke aan de baan is dat je bijdraagt aan wat we met z’n allen willen bereiken: dat passagiers veilig, comfortabel en efficiënt worden vervoerd. Onze vliegende collega’s verblijven meestal maar kort in het buitenland en moeten de volgende dag vaak al weer vroeg op de luchthaven zijn om perfect hun werk te doen. Daarom zitten we er bovenop.’
Hans: ‘Ik heb het zelf altijd erg leuk gevonden om te zorgen voor een goede en betaalbare verzorging. Onze contracten zijn voor die hotels natuurlijk erg interessant en wij vinden dat daar een prijs-kwaliteitverhouding tegenover moet staan. Het was een baan met veel mooie facetten en ik heb het altijd met ontzettend veel plezier gedaan. Naast het geven van leiding aan mijn afdeling was ik ook auditor en deed kwaliteitsonderzoeken.’

Hoe kijken jullie naar elkaar?

Bert: ‘Hans en ik kennen elkaar al langer, we hebben ook in eerdere functies al samengewerkt, met name in onze 737-tijd bij KLM Vliegdienst, toen hebben we ook het nodige meegemaakt en opgelost.’
Hans: ‘Bert is een heel goede projectmanager en hij is vooral ook erg goed in de omgang met mensen. Dat is, zeg ik in alle bescheidenheid, ook een beetje mijn sterke kant. Ik wilde collega’s altijd het gevoel geven dat ze waardevol waren voor KLM. Dat heb je ook gewoon nodig voor die functie. We hebben elkaar altijd goed begrepen en veel steun aan elkaar gehad. Ik hoop dat hij ook zo over mij denkt.’
Bert: ‘Zeker!’

‘Ik heb zelf nog wel een paar jaar te gaan tot mijn pensionering. Het is belangrijk voor me om fit te blijven, daarom ga ik regelmatig op de racefiets vanuit Almere naar mijn werk.’ *Bert van Gent*

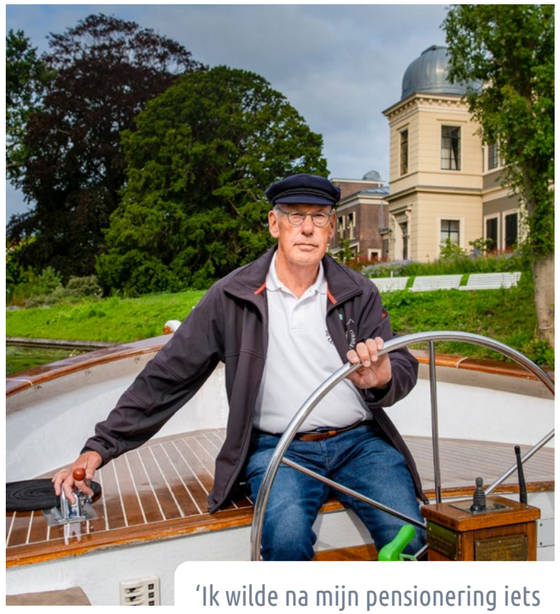

‘Ik wilde na mijn pensionering iets met boten gaan doen en het toeval hielp een handje: via mijn vrouw en De Zonnebloem raakte ik aan de praat met de schipper, die vrijwilligers zocht.’ *Hans Jonker*

Hans, hoe kwam je op de rondvaartboot terecht?

‘Ik wilde na mijn pensionering iets met boten gaan doen en kende natuurlijk de rondvaartboten die hier door de grachten van Leiden varen. Het toeval hielp een handje: mijn vrouw is vrijwilliger bij De Zonnebloem en ze vroeg of ik een keer mee wilde met een rondvaart. Zo raakte ik aan de praat met de schipper, die vrijwilligers zocht. Stichting De Leidse Rederij verzorgt met elf boten bruiloften en partijen, verjaardagen, bedrijfsuitjes, noem maar op, onder het motto: niets is ons te gek.
En van het één kwam het ander. Mijn vaarbewijs had ik al, ik moest nog een certificaat voor de marifoon halen. Ik geef nu leiding aan de coaches en heb ook meegewerkt om de organisatie wat te professionaliseren. Ik was per slot van rekening leidinggevende, het bloed kruipt toch waar het niet gaan kan.

Daarnaast ben ik vrijwilliger en klusjesman bij de Merel Foundation, een stichting voor kinderen met autisme. Mijn dochter en schoonzoon hebben die opgericht. Het is mooi te zien hoe deze kinderen zich ontwikkelen en dat er voor deze kinderen een toekomst is.

Bert, wat vind je van de loopbaan van Hans, na zijn pensionering?

‘Hij is een voorbeeld voor mij hoe hij heel netjes zijn werk heeft afgerond en overgedragen, maar ook hoe hij zich op zijn pensioen heeft voorbereid. Hij wilde heel graag met boten gaan varen en hij is erin geslaagd om die droom te verwezenlijken. Hij doet dat nu gewoon, en met heel veel plezier. Dat vind ik knap. Ik heb zelf nog wel een paar jaar te gaan tot mijn pensionering en wat ik daarna wil gaan doen weet ik nog niet zo precies. Het is belangrijk voor me om fit te blijven, daarom ga ik regelmatig op de racefiets vanuit Almere naar mijn werk. Ik geniet volop van het werk en van de samenwerking met de collega’s om mij heen, dat wil ik nog niet missen!’ •

Zeven vragen én antwoorden over uw pensioen

Pensioen is continu in het nieuws. U leest of hoort bijna dagelijks dat ‘Ons pensioenstelsel het beste van de wereld is’, maar tegelijkertijd dreigen de grotere pensioenfondsen de pensioenen te moeten verlagen. Hoe zit het nu precies met uw pensioen?

1 Hoe bouwt u pensioen op?

Via uw werkgever KLM doet u mee aan de pensioenregeling en bouwt u pensioen op. Jaarlijks bouwt u 1,895% pensioen op over de pensioengrondslag. Daarvoor betaalt u samen met uw werkgever premie. Deze premie beleggen wij om uw pensioen uiteindelijk uit te kunnen keren. En als het even kan laten wij uw pensioen meegroeien met de stijging van de prijzen.

2 Wat doet het pensioenfonds met uw pensioengeld?

Het pensioenfonds belegt het ingelegde pensioengeld in aandelen, obligaties (o.a. staatsleningen) en vastgoed.
De premies en de opbrengsten van de beleggingen vormen samen het vermogen. We spreiden daarbij de risico’s, dekken sommige risico’s af en kijken naar de lange termijn om een stabiel rendement te behalen. Het pensioenfonds had eind oktober 9,63 miljard in kas.

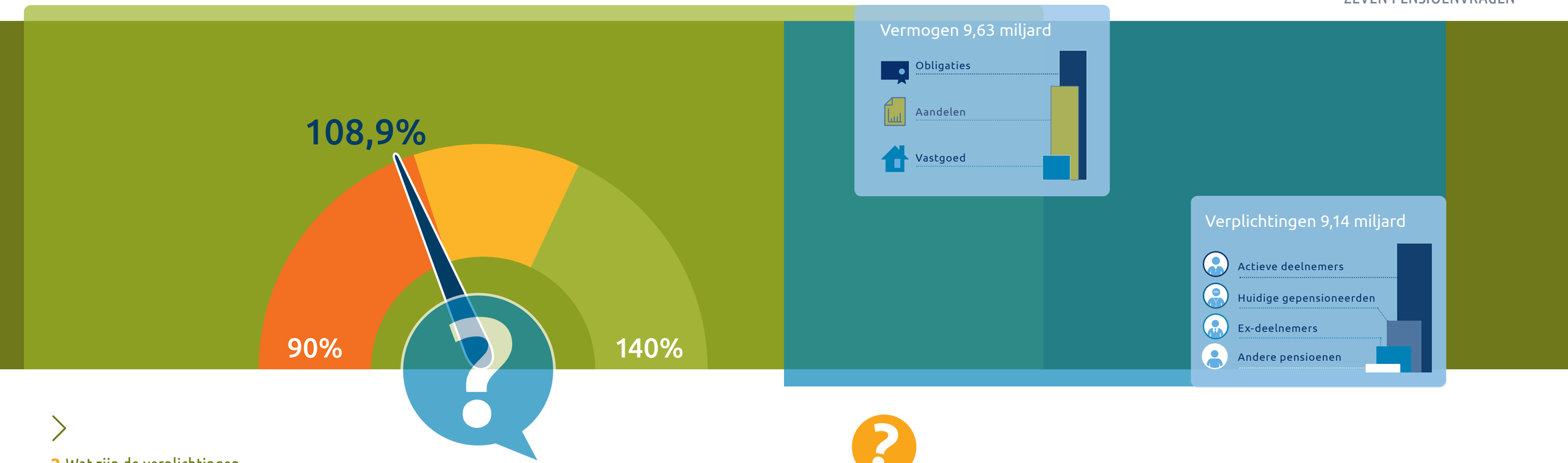

3 Wat zijn de verplichtingen van het pensioenfonds?

De verplichtingen zijn de optelsom van alle pensioenen die het pensioenfonds nu en in de toekomst moet betalen. Eind oktober waren die verplichtingen in totaal 9,14 miljard. Die toekomst is vaak tientallen jaren verwijderd: neem een deelnemer van 25 jaar die over 40 jaar met pensioen gaat en overlijdt op 90-jarige leeftijd. Hij of zij ontvangt 25 jaar lang pensioen en het pensioenfonds moet ervoor zorgen dat daarvoor voldoende geld beschikbaar is.

4 Wat is de dekkingsgraad?

De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen en de verplichtingen, het is de thermometer voor de financiële gezondheid van het pensioenfonds. Als het pensioenfonds precies genoeg geld heeft om alle pensioenen te betalen, dan is de dekkingsgraad 100%. Maar het pensioenfonds moet ook buffers hebben voor mindere tijden en wil extra vermogen hebben om de pensioenen te laten meegroeien met de stijging van de prijzen.

Er zijn twee dekkingsgraden. De **beleidsdekkingsgraad** is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden. Als de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lang onder de 104% staat, moet het pensioenfonds ingrijpen en de pensioen verlagen (korten). En pas bij een beleidsdekkingsgraad van rond 125% mag het bestuur besluiten om de pensioenen volledig aan te passen aan de stijging van de prijzen.
Naast de beleidsdekkingsgraad is er ook een **actuele maandelijkse dekkingsgraad.** Deze dekkingsgraad laat soms grote verschillen per maand zien en is daarom niet zo handig voor het nemen van ingrijpende beslissingen. De actuele dekkingsgraad kan wel een noodsignaal geven. Als de actuele dekkingsgraad minder dan 93% is, dan moet het pensioenfonds ingrijpen. Dit zou een extra premiebetaling door de werkgever en werknemers kunnen zijn.

5 Waarom zijn de dekkingsgraden zo laag?

Dat heeft vooral te maken met de lage wettelijke rekenrente die pensioenfondsen moeten gebruiken om de verplichtingen te berekenen. De wetgever zegt eigenlijk: neem geen risico, ga ervan uit dat het geld op de bank niet groeit en dat de beleggingen weinig opleveren.
Hoe lager die rekenrente, hoe meer het pensioenfonds nu in kas moeten hebben. Simpel gezegd: als u over een jaar iets wilt kopen van 104 euro, dan moet u bij een rente van 4 procent nu 100 euro hebben. Is de rente nul, dan hebt u nu al 104 euro nodig. Dus hoe lager de rente, hoe hoger de verplichtingen. En als u dat zoals wij over een paar decennia moet berekenen, dan zorgt een kleine renteaanpassing voor zeer grote verschillen.

6 Wat betekent onzekerheid voor mijn pensioen?

Op www.mijnpensioenoverzicht.nl is onder het tabblad 'Vooruitblik' ook de onzekerheid in beeld gebracht. U krijgt een inschatting van uw totale pensioen, inclusief de AOW, bij mee- of tegenvallers. Financiële mee- en tegenvallers moet het pensioenfonds verdelen over alle deelnemers: actieve deelnemers én gepensioneerden. Dat is het eerlijkst voor iedereen. Degene die al een pensioen ontvangt, voelt het direct in zijn of haar portemonnee als het pensioen niet meegroeit met de stijging van de prijzen, of als er moet worden gekort. Degene die nog pensioen opbouwt, loopt een achterstand op in de pensioenopbouw en merkt het dus pas later. Het verlagen van de pensioenen is een wettelijk verplichte noodmaatregel die het bestuur alleen neemt als het niet anders kan.

7 Waarom regelt de overheid dit niet anders en verhoogt ze de rente niet?

Onze overheid heeft geen invloed op de maatregelen van Europese Centrale Bank en dus ook niet op de lage rente. De overheid maakt wel wettelijke 'spelregels', voor de pensioenfondsen. Door de spelregels aan te passen, kan de overheid pensioenfondsen meer of minder ruimte geven. Zo heeft Minister Koolmees eind november de pensioenregels tijdelijk versoepeld, zodat pensioenfondsen meer tijd hebben om zich te herstellen. ●

hoe
?
wat
?
waarom
?

1 Hoe bouwt u uw pensioen op?
2 Wat doet het pensioenfonds met uw pensioengeld?
3 Wat zijn de verplichtingen van het pensioenfonds?
4 Wat is de dekkingsgraad?
5 Waarom zijn de dekkingsgraden zo laag?
6 Wat betekent onzekerheid voor mijn pensioen?
7 Waarom regelt de overheid dit niet anders en verhoogt ze de rente niet?

Vragen die tijdens de extra informatiestand **bij KLM-Cargo werden gesteld**

Ontvangt mijn partner (en kinderen) ook een pensioen na mijn overlijden?

Uw partner en kinderen krijgen een nabestaandenpensioen en wezenpensioen als u overlijdt. Als u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap hebt, krijgen wij de gegevens automatisch door van de gemeente. Hebt u een samenlevingscontract? Meld het dan bij KLM, zij geven het door aan het pensioenfonds.

Wat krijg ik als ik eerder met pensioen ga?

U kunt al vanaf uw 55ste uw ouderdomspensioen laten ingaan. Wel is het zo dat als u eerder met pensioen gaat uw pensioen lager wordt. U bouwt namelijk minder lang pensioen op en het pensioen moet over een langere periode worden uitgekeerd. Hoeveel pensioen het scheelt kunt u zien door in te loggen op klmgrondfonds.nl. Onder Mijn planner kunt u zien hoeveel pensioen u krijgt als u eerder stopt met werken. Komt u er niet uit? Bel dan gerust, we kijken graag even met u mee.

Wat houdt de KLM cao-regeling 'deeltijd voorafgaand aan pensioen' precies in?

Steeds vaker ontvangen wij vragen over de regeling 'deeltijd voorafgaand aan pensioen'. Deze regeling komt vanuit de werkgever (KLM), dus uw HR-afdeling kan u vertellen hoe dit precies in elkaar steekt.

Wanneer krijg ik pensioen?

Uw AOW krijgt u op uw AOW-leeftijd, die is voor iedereen verschillend. Op svb.nl vindt u meer informatie over de AOW. Wat betreft uw pensioen bij KLM hebt u meer keus. U kunt dit laten ingaan op elk gewenst moment tussen uw 55ste en uw AOW-leeftijd.

Wie kan mij helpen bij mijn pensioen?

Wij kunnen u helpen! Bijvoorbeeld met u meekijken op **MijnKLMPensioen**, of uitleg geven over een brief die u van ons gekregen hebt. U kunt ook bij ons op kantoor langskomen voor een persoonlijk gesprek met een van onze pensioenspecialisten. Bel of mail ons om een afspraak te maken. Bel op werkdagen tussen 8:30 en 17:00 uur met 020 426 62 10 of stuur een mail naar **pensioenservice@klmgrondfonds.nl**.
Gaat u bijna met pensioen? Bezoek dan in 2020 een Pensioen in Zichtdag. Tijdens deze dag bespreken we uw keuzes en mogelijkheden. Kijk voor meer informatie en data op: **klmgrondfonds.nl/pensioeninzicht.**

Stel uw vragen aan de afdeling Pensioenservice

telefoon 020 426 62 10
klmgrondfonds.nl
pensioenservice@klmgrondfonds.nl

In 2020 komen we met onze UPO-stand weer langs op de werkvloer bij KLM. Waar we allemaal langskomen leest u begin volgend jaar op onze website: klmgrondfonds.nl

Extra informatiestand **KLM-Cargo**

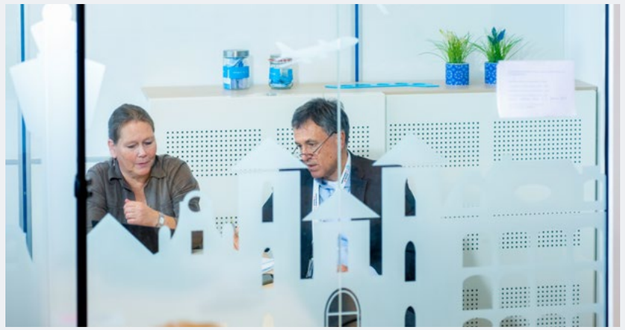

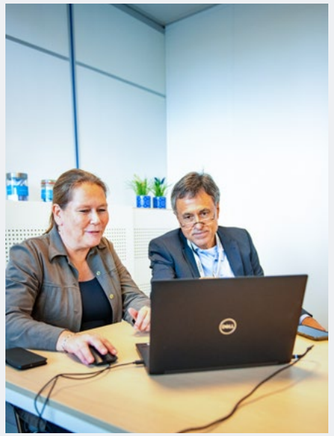

&WEETJES

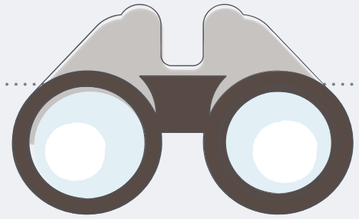

WIST U DAT... U vanaf nu uw rekeningnummer kunt wijzigen in MijnKLM-Pensioen? U documenten, waaronder het bewijs van in leven zijn, direct kunt uploaden in MijnKLMPensioen? We de nieuwe AOW-leeftijden hebben verwerkt in MijnKLMPensioen? Het Algemeen Pensioenfonds KLM in 1932 is opgericht? Het bestuur bestaat uit zeven mannen en vijf vrouwen? Het bestuur ook twee onafhankelijke bestuursleden heeft? We in 2020 ook weer 12 PIZ-dagen en acht workshops organiseren? We natuurlijk ook weer met onze UPO-stands bij verschillende KLM-gebouwen langsgaan? We onze stem gebruiken op aandeelhoudersvergaderingen om de belangen van het pensioenfonds te beschermen? Het pensioenfonds tot en met oktober een positief rendement van 13,8% op de beleggingen heeft behaald?

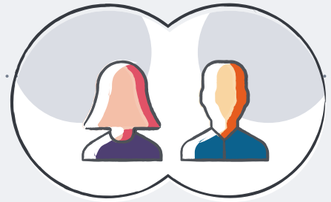

Geworteld in twee landen

El-Khamiss Bel-Lahcen zal in april 2020 stoppen met werken; dan heeft hij 50 jaar gewerkt. Deze laatste periode bouwt hij het werk af, als overgang naar een nieuwe levensfase.

El-Khamiss Bel-Lahcen is 65 jaar en is bezig met zijn laatste jaar bij KLM Cargo. Hij maakt gebruikt van de 80-90-100 regeling. Voor hem is het de beste oplossing voor het resterende deel van zijn lange werkzame bestaan. Hij verheugt zich op een leven dat zich afwisselend in Nederland en Marokko zal afspelen.

'Omdat ik al meer dan dertig jaar in Nederland ben, heb ik eigenlijk wortels in beide landen. Ik ben geboren in Marokko, maar het is ook fijn om in Nederland te leven.'

'Ik ga eerst een paar maanden naar Marokko en daarna gaan we het afwisselen denk ik. Een maand in Nederland, een maand in Marokko. Daar heb ik sinds 2008 een eigen huis, zo'n twintig kilometer van de hoofdstad Rabat.'

'Het zou ook behoorlijk wennen zijn als ik permanent in Marokko zou gaan wonen. Je wordt daar ook niet zomaar geaccepteerd als je zo lang bent weggeweest.'

Hoe ben je in Nederland terechtgekomen?

'Dat is wel een bijzonder verhaal. Toen ik begin twintig was, ben ik uit Marokko vertrokken om in de buurt van Parijs verder te studeren. Een paar studiegenoten vertelden mij in 1988 dat het op 30 april groot feest was in Nederland. Dus daar zijn we naartoe gegaan. Ik ben er een Nederlands meisje tegengekomen, zij vroeg of ik wilde blijven en ik ben nooit meer weggegaan. We zijn trouwens al vele jaren gescheiden, later ben ik met een Marokkaanse vrouw getrouwd; we hebben drie kinderen.'

Hoe lang werk je bij KLM?

'Sinds 1988. Eerst heb ik nog bij de Bijenkorf gewerkt, daarna ben ik begonnen bij de technische dienst van KLM, in Hangar 12. Begin jaren negentig werd ik overtollig en ben ik naar KLM Cargo gegaan. Eerst bij palletafbraak, daarna op de afdeling MDV, waar ik me bezighoud met de documentatie van vrachtbrieven.'

Wat vind je van je werk bij KLM?

'Het is me altijd prima bevallen, ik heb een leuke baan met leuke collega's, heel veel nationaliteiten.'

Waarom heb je gekozen voor de 80-90-100 regeling?

'Ik ben nu 65 jaar, begin 2020 word ik 66. Ik ben al op mijn zestiende begonnen met werken, dus dat is straks vijftig jaar geleden. Een halve eeuw! Dan is het wat mij betreft mooi geweest hoor. Dus vond ik het een prima idee om aan die regeling mee te doen: 80 procent werken, 90 procent salaris en 100 procent pensioenopbouw. Voor mij is dat een heel goede oplossing. Ik ben in oktober gestart in de regeling. Door het pensioenakkoord bereik ik vier maanden eerder mijn pensioenleeftijd, dat is nu 66 jaar en vier maanden. Dus in april 2020 stop ik dan helemaal met werken. En eerlijk gezegd: ik tel de dagen tot het zo ver is.'

Wat voor plannen heb je?

'Ik ga eerst een paar maanden naar Marokko en daarna gaan we het afwisselen denk ik. Een maand in Nederland, een maand in Marokko. Daar heb ik sinds 2008 een eigen huis, zo'n twintig kilometer van Rabat, de hoofdstad van Marokko. Dat wilde ik altijd al en daar heb ik vele jaren hard voor gewerkt. Als ik in Marokko was kon ik wel bij familie logeren, maar dat is toch lastig. En na een tijdje willen ze ook wel weer dat je vertrekt, en dat snap ik ook best. Ook daarom wilde ik iets van mezelf, zodat ik baas in eigen huis ben.
Omdat ik al meer dan dertig jaar in Nederland ben, heb ik eigenlijk wortels in beide landen. Ik ben geboren in Marokko, maar het is ook fijn om in Nederland te leven. Ik fiets en wandel graag, en ik werk graag in het tuintje van mijn eengezinswoning. Het zou ook behoorlijk wennen zijn als ik permanent in Marokko zou gaan wonen. Je wordt daar ook niet zomaar geaccepteerd als je zo lang bent weggeweest. Ik wil bovendien mijn kinderen hier niet achterlaten. Voorlopig blijf ik het dus afwisselen, ik denk dat me dat het beste bevalt.'

Kijk op de website in MIjnKLMpensioen naar uw persoonlijke situatie en de verschillende mogelijkheden.

Ook kunt u ons altijd bellen om een afspraak te maken via 020 426 62 10.

een heel goed nieuw jaar

Goede voornemens?
Kijk eens naar uw pensioen op
klmgrondfonds.nl

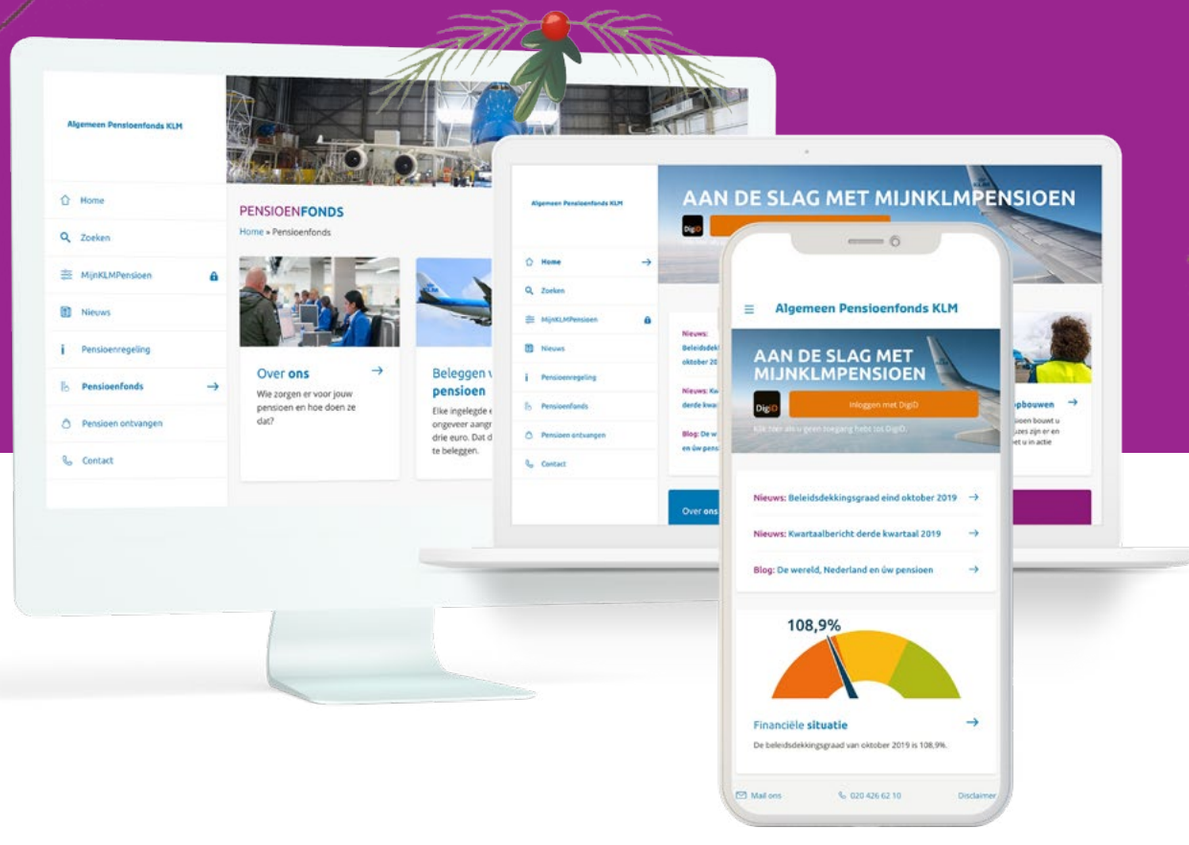

COLOFON | Focus verschijnt twee keer per jaar en wordt verstuurd aan deelnemers en pensioengerechtigden van het Algemeen Pensioenfonds KLM van 55 jaar en ouder. **Redactie** Blue Sky Group B.V., Amstelveen
Redactieadres Redactie Focus, Postbus 123, 1180 AC Amstelveen **E-mail** focus@klmgrondfonds.nl
Tekst Blue Sky Group, Bauke ter Braak **Fotografie** Don Wijns
Ontwerp en opmaak FRISSEWIND in communicatie en design **Druk** Drukkerij Aeroprint, Ouderkerk aan de Amstel

CONTACT | E pensioenservice@klmgrondfonds.nl | T 020 426 62 10 | **KLMGRONDFONDS.NL**

Algemeen Pensioenfonds KLM